

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 63/2012-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 7. februára 2012 predbežne prerokoval sťažnosť M. T. – T., P., zastúpenej JUDr. J. T., pre namietané porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp. zn. 7 Co 58/2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. T. – T. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. decembra 2011 doručená sťažnosť M. T. – T., P. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej JUDr. J. T., pre namietané porušenie jej základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 Co 58/2011 z 20. októbra 2011.

Z podania a jeho príloh vyplynulo, že Okresný súd Prešov (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 28 C 363/2008 z 31. marca 2010 zaviazal sťažovateľku na zaplatenie žalovanej istiny s príslušenstvom z titulu nájomného za nebytové priestory a služby spojené s nájmom. Sťažovateľka podala proti tomuto rozsudku v zákonom stanovenej lehote odvolanie, v ktorom namietala nesprávne právne posúdenie platnosti zmluvy o nájme, keďže podľa nej bola uzavretá bez súhlasu obce, čo spôsobuje neplatnosť tohto právneho úkonu. Namietala tiež, že okresný súd nesprávne posúdil výšku požadovanej sumy za služby, nesprávne posúdil ňou vznesenú započítaciu námietku a nezohľadnil námietku nemožnosti užívať prenajaté priestory pre vydutú dlažbu. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 7 Co 75/2010 zo 7. júna 2010 rozhodnutie okresného súdu zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Odvolací súd dospel k záveru, že prvostupňový súd nesprávne posúdil otázku premlčania vzájomnej pohľadávky spôsobilej na započítanie, a poukázal aj na nesprávny postup pri rozhodovaní o nároku na zaplatenie zálohy za služby spojené s nájmom. Okresný súd opätovne rozhodoval vo veci 21. marca 2011 a o nároku žalobkyne rozhodol rovnako ako napadnutým rozsudkom. Na základe odvolania sťažovateľky krajský súd rozsudkom sp. zn. 7 Co 58/2011 z 20. októbra 2011 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa. Sťažovateľka tvrdí, že týmto rozhodnutím krajský súd porušil jej základné práva.

Porušenie svojich práv vidí sťažovateľka v tom, že odvolací súd sa „*obmedzil v rozhodnutí o odvolaní len na stotožnenie sa s dôvodmi, uvedenými v prvostupňovom rozhodnutí a neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by potvrdili alebo vyvrátili relevantné tvrdenie žalovanej, uvedené v odvolaní, ide o rozhodnutie nezlučiteľné s požiadavkami, vyplývajúcimi zo základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie*“.

Súdy sa podľa sťažovateľky nevysporiadali s otázkou neplatnosti nájomnej zmluvy. Ak by však aj záver súdov o platnosti zmluvy bol správny, potom zo zmluvy a jej dodatkov súdy nesprávne vyhodnotili dojednania týkajúce sa platenia nájomného a zálohy za služby a ich vyúčtovanie. Vo svojej sťažnosti sťažovateľka poukazuje na tieto skutočnosti:

„Právnym titulom žaloby bola cit. zmluva, uzatvorená podľa zák. 116/90 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov, k platnosti ktorej sa vyžadoval podľa § 3 ods. 4 predchádzajúci súhlas obce. Bez tohto súhlasu je zmluva absolútne neplatná.

V priebehu konania sťažovateľka namietala neplatnosť zmluvy, pretože žalobkyňa nepreukázala súhlas obce, ani doručenie žiadosti o udelenie súhlasu obci, ani podanie žiadostí obci na pošte. V prípade posúdenia zmluvy ako absolútne neplatnej by súd nemohol prihliadať na zmluvné dojednanie

- o výške nájmu a jeho zvyšovaní o infláciu

- ani o výške zálohy na úhradu za služby (elektrina, voda, plyn a stočné)

- ale by mohol uplatnený nárok posúdiť iba ako nárok z titulu bezdôvodného obohatenia podľa § 451 Obč. zák. Otázkou platnosti zmluvy mal súd posudzovať ex offo ako prejudiciálnu otázku.

Napriek tomu, že v konaní aj odvolaní proti rozsudku boli namietané nesprávne právne závery prvostupňového súdu o platnosti zmluvy, ako aj nedostatočné odôvodnenie vo vzťahu k dôkaznému bremenu a dôkazom o doručení žiadosti o súhlas so zmluvou, odvolací súd k tomu nezaujal žiadne stanovisko. Odvolací súd nezaujal žiadne stanovisko ani k ďalším námietkam, s ktorými sa ani prvostupňový súd nevysporiadal, ale svoje rozhodnutie odôvodnil iba tým, že sa v plnom rozsahu stotožňuje so závermi prvostupňového súdu. Odvolací súd sa v svojom rozsudku vôbec nezmieňuje o návrhu na pripustenie dovolania, o ktorom nerozhodol.

Podľa § 120 ods. 1 O. s. p. účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Žalobkyňa svoj nárok opierala o zmluvu o nájme, preto bolo jej povinnosťou preukázať, že zmluva bola platne uzatvorená. Súhlas Obce podľa § 3 ods. 4 zák. 116/90 Zb., príj. účinky podľa § 3 ods. 2, posl. veta, musí preukazovať ten, kto svoj nárok z takejto zmluvy odvodzuje. Súdny však preniesli dôkazné bremeno na žalovanú, ktorá namietala neexistenciu súhlasu, resp. nepreukázanie doručenia žiadosti obci, resp. minimálne jej odoslanie.

Bez preukázania vyššie uvedených skutočností je zmluva absolútne neplatná podľa § 39 Obč. zák. pre rozpor s § 3 ods. 4 zák. 116/90 Zb. Právny záver súdu o platnosti zmluvy je nesprávny. Ide o absolútnu neplatnosť zmluvy, preto ak žalobkyňa opiera svoj nárok o zmluvu, jej platnosť musí aj preukázať. Ohľadom platnosti je teda dôkazné bremeno na žalobkyňu. Žalobkyňa nepreukázala ani skutočnosť, že žiadosť o súhlas s prenajatím priestorov odoslala. Iba kópia listu nie je dôkazom ani o odoslaní, nieto ešte o doručení. Aby nastali účinky podľa §3 ods.2, posledná veta - ak obec do 15 dní od prijatia žiadosti

o veci nerozhodne... - je potrebné, aby žiadosť bola doručená obci. V tejto časti neobsahuje odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu žiadne dôvody, iba odkaz na presvedčivé odôvodnenie prvostupňového rozsudku. V odôvodnení prvostupňového rozsudku sa tento zase odvoláva na uznesenie KS Prešov (zo 7. 6. 2010). V tomto rozsudku prvostupňový súd odôvodnil platnosť zmluvy tým, že odporkyňa tvrdenie o neplatnosti predniesla až v septembri 2009 a dovedy od r. 2003 nenamietala jej platnosť a preto bolo na nej, aby zabezpečila dôkaz o tom, že navrhovateľka súhlas nemala, ani o neho nežiadala a nemožno od navrhovateľky spravodlivo požadovať, aby si podanie žiadosti od r. 2003 do r. 2009 uschovávala. Dôvody, pre ktoré súd považuje zmluvu za platnú, mali byť uvedené v napadnutom rozsudku odvolacieho súdu, inak je v tejto časti nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov. Odôvodnenie napadnutého rozsudku o dôvodoch platnosti zmluvy nie je v súlade s § 157 ods. 2 O. s. p.“

Sťažovateľka ďalej rozvádza svoje tvrdenia o nesprávnom závere súdov o výške nároku na zálohu za služby, o rozúčtovaní zrážkovej vody, o výške nájomného a o dohode o zvyšovaní nájomného o infláciu, o povinnosti žalovanej odstrániť vydutie dlažby. Súd sa tiež vôbec nezaoberali námietkou účtovania DPH a odôvodnenie súdov týkajúce sa výpočtu spotreby elektrickej energie je v rozpore so zmluvou a vykonanými dôkazmi.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vo veci jej sťažnosti vydal tento nález:

„ Základné právo M. T. – T., P., podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy, podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy výrokom rozsudku Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 7 Co 58/2011 z 20. 10. 2011, ktorým potvrdil rozsudok Okresného súdu Prešov z 21. 3. 2011, č. k. 28 C 363/2008-387, porušené bolo. Krajský súd v Prešove je povinný zaplatiť sťažovateľke finančné zadosťučinenie vo výške 2.000, € do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

Rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 7 Co 58/2011 z 20. 10. 2011 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Prešove na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Krajský súd v Prešove je povinný nahradiť M. T. trovy právneho zastúpenia v sume 316,92 € na účet právneho zástupcu do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (sťažnosti) podľa ustanovenia § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Za zjavne neopodstatnenú možno považovať aj takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (III. ÚS 175/03).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje zároveň za potrebné pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (*mutatis mutandis* I. ÚS 13/00).

Podstatou sťažnosti je tvrdenie, že krajský súd porušil označené práva sťažovateľky tým, že odkázal na rozhodnutie prvostupňového súdu, ktorý nesprávne posúdil platnosť zmluvy o nájme a konštatoval, že sťažovateľka neunesla dôkazné bremeno. Práva sťažovateľky porušili všeobecné súdy aj tým, že nedostatočne zistili a nesprávne vyhodnotili nároky žalobkyne voči sťažovateľke vyplývajúce zo zmluvy o nájme.

Krajský súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia opiera najmä o tieto argumenty:

„Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvostupňovým súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

Len vo vzťahu k námietke žalovanej o neplatnosti zmluvy o nájme nebytových priestorov v dôsledku neudelenia súhlasu obce je potrebné poukázať na ust. § 120 ods. 1 veta prvá 0. s. p., podľa ktorého účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení.

Vychádzajúc z tohto ustanovenia cieľom dôkaznej povinnosti je unesenie dôkazného bremena v rozsahu, v ktorom dôkazné bremeno spočíva na účastníkovi konania bez ohľadu na jeho procesné postavenie. Splnenie dôkaznej povinnosti neznamená automaticky unesenie dôkazného bremena. Dôkazným bremenom v spojitosti s dôkaznou povinnosťou sa rozumie zodpovednosť účastníka za výsledok konania, ktorý závisí od zistení z navrhnutých a vykonaných dôkazov. V praxi môžu navrhnuté dôkazy vyznieť ako nepoužiteľné zdroje informácií vo vzťahu k uplatnenej súdnej ochrane bez zreteľa na procesné postavenie účastníka. Zmysel uplatňovania dôkazného bremena spočíva v zabezpečení reálneho uplatnenia základného práva na súdnu ochranu aj v prípadoch, v ktorých sa vykonajú všetky navrhnuté dôkazy, prípadne výnimočne aj iné než navrhnuté dôkazy a súd napriek tomu nemá jednoznačný skutkový základ pre svoje rozhodnutie. V takom prípade musí rozhodnúť v situácii dôkaznej núdze, ktorej dopad pričíta tomu účastníkovi, na ktorom predovšetkým podľa predpisov hmotného práva leží dôkazné bremeno, t. j. zodpovednosť za preukázanie skutočností významných z hľadiska hmotného práva.

Tvrdenie o nedostatku predchádzajúceho súhlasu obce tvoriaceho podmienku platnosti zmluvy o nájme v súlade s ust. § 3 ods. 2 a 4 zákona č. 116/1990 Zb. o nájme a podnájme nebytových priestorov v znení účinnom ku dňu uzatvorenia zmluvy je tvrdením žalovanej, a preto jedine táto účastníčka musí v tomto smere svoje tvrdenie preukázať.

V priebehu konania žalovaná svoje tvrdenie spochybňujúce platnosť zmluvy o nájme nebytových priestorov ničím právne významným nepreukázala.

Odvolací súd preto po úplnom stotožnení sa s odôvodnením napadnutého rozhodnutia rozsudok postupom vyplývajúcim z ust. § 219 O. s. p. ako vecne správny potvrdil.“

Po oboznámení sa s obsahom rozsudku krajského súdu sp. zn. 18 Co/99/2011 dospel ústavný súd k záveru, že výklad krajského súdu nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam.

Čo sa týka odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu, ústavný súd poukazuje na § 219 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), podľa ktorého ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

K námietkam sťažovateľky zaujal stanovisko v odôvodnení svojho rozhodnutia už okresný súd, pričom z citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu vyplýva, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil s právnymi názormi prvostupňového súdu vyjadrenými v jeho rozhodnutí, t. j. postupoval v súlade s § 219 ods. 2 OSP. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že postup a rozhodnutie všeobecného súdu, ktoré vychádzajú z aplikácie konkrétnej procesnoprávnej úpravy, v zásade nemožno hodnotiť ako porušovanie základných práv a slobôd (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Vo svojej ustálenej judikatúre aj v nadväznosti na § 219 ods. 2 OSP ústavný súd tiež zdôrazňuje, že odôvodnenia rozhodnutí prvostupňového súdu a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

Krajský súd sa vo svojom odôvodnení vyjadril k otázke neunesenia dôkazného bremena sťažovateľkou. V občianskom súdnom konaní sa v súčasnosti v procese

dokazovania uplatňuje zásada formálnej pravdy, čo znamená, že odporca v spore musí uniesť dôkazné bremeno, čo sa týka účinného spochybnenia dôkazov produkovaných navrhovateľom. V prípade, že toto dôkazné bremeno neunesie, súd prizná ochranu uplatnenému nároku navrhovateľa, aj keď mu možno reálne tento nárok neprináleží. Ústavný súd preto bez ambície rozhodnúť o platnosti zmluvy o nájme a správnosti výpočtov nárokov navrhovateľky konštatuje, že v popísanej dôkaznej situácii okresný súd ani krajský súd neposúdili otázku unesenia, resp. neunesenia dôkazného bremena sporovými stranami ústavne neutržateľným spôsobom.

K namietanému spôsobu hodnotenia dôkazov zo strany krajského súdu ústavný súd uvádza, že nepatrí do sústavy všeobecných súdov a nie je ani konečnou odvolacou inštanciou vo vzťahu k rozhodnutiam všeobecných súdov, a zdôrazňuje, že už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach vyslovil, že do obsahu základného práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru nepatrí právo účastníka konania (dotknutej osoby) vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97).

Z ústavnoprávneho hľadiska preto niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého odvolacieho rozhodnutia, ktoré sú dostatočne odôvodnené. Pretože namietané rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky svojvôle a je dostatočne odôvodnené na základe vlastných myšlienkových postupov a hodnotení krajského súdu, ústavný súd nie je oprávnený ani povinný tieto postupy a hodnotenia nahrádzať (podobne aj I. ÚS 21/98, III. ÚS 209/04) a v tejto situácii nemá dôvod zasiahnuť do právneho názoru krajského súdu.

Pokiaľ ide o porušenie základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, toto sťažovateľ bližšie nezdôvodnil, a preto jeho námietku nemožno ani posúdiť z hľadiska porušenia ústavy alebo medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky.

Ústavný súd tak nezistil pri predbežnom prerokovaní predloženej sťažnosti žiadne skutočnosti nasvedčujúce priamej súvislosti medzi rozhodnutím krajského súdu a sťažovateľom označenými právami, a preto jeho sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. februára 2012